

MUTASYON

DNA'nın kendini eşlemesi sırasında oluşan hatalı eşlesmeler ya da eşlenmemeye gibi durumlarda genlerde değişimler meydana gelir.

DNA'nın yapısında meydana gelen değişimlere **mutasyon** denir.

Oluşan mutasyonlar farklı genetik özelliklerin ortaya çıkmasına neden olur.

★ Mutasyonlar hem vücut hücrelerinde hem üreme hücrelerinde meydana gelebilir.

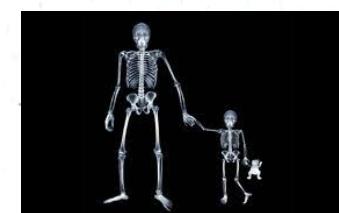
→ Vücut hücrelerinde meydana gelen mutasyonlar kalitsal degildir. Nesilden nesile aktarılmaz. Sadece o canlıyı etkiler.

→ Üreme hücrelerinde meydana gelen mutasyonlar kalitsaldır. Nesilden nesile aktarılır.

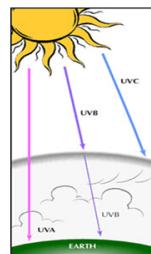
Mutasyonlar kendiliğinden meydana gelebileceği gibi çevresel faktörler de mutasyona neden olabilir.

Mutasyona neden olan faktörler;

- Radyasyon
- X-ışını
- Sigara katrancı
- Yüksek sıcaklık

- Ultraçivriye ışınlar
- Ateşli hastalıklar
- Katkı maddeleri

⚠ Mutasyonlar canlılarda yararlı ya da zararlı sonuçların oluşmasına neden olur.

Zararlı Mutasyonlar

Canlılarda çegitli hastalıkların ve rahatsızlıkların ortaya çıkmasına neden olur. Canlıların sağlığını bozucu ve öldürücü özellikleri sahip mutasyonlardır.

- Albindilik
- Down sendromu
- Orak hücreli anemi
- Hemofili (konin pıhtılaşmaması)
- Altı parmaklık
- Yapıçık parmaklık
- Tavşan (yarık) dudaklılık
- Kanser hastalıklarının hepsi
- 2 başlı kedi, yılan vb.

TİPKİ SİZİN
GİBİYİZ +1
Farkla

Yararlı Mutasyonlar

Hücrelerin yaşama ve çoğalma şansını arttıran mutasyonlara **yararlı mutasyon** denir.

★ Yararlı mutasyonlar yeni kalitsal özelliklerin oluşmasına neden olur. Yeni özelliklere sahip canlı türlerinin oluşmasına neden olarak kalitsal çeşitliliğe (biyoçeşitlilik) katkı sağlar

Örneğin: Von kedisi,
Ankara kedisi
Çekirdeksiz üzüm

★ Yararlı mutasyonlar bitki ve hayvanlarda ürün verimliliğini artıtabilir.

Daha büyük bitkiler

Cok sayıda tohum sahip bitkiler

Daha lezzetli ve dayanıklı meyve ve sebzeler

Bakterilerin antibiyotiğe karşı direnç kazanmaları

MODİFİKASYON

Canlılarda çevre etkisiyle genlerin işleyisinde meydana gelen değişimlere **modifikasyon** denir.

Modifikasyon canlıların değerlendirmelerde kalitsal olmayan değişimlerdir. Genotip de değişim olmaz fenotip de değişim olur.

Modifikasyona neden olan çevre şartları;

- Sıcaklık
- Su
- Beslenme şekli
- Isı miktarı
- Toprağın pH değeri
- Nem
- Basınç
- Yaşanılan ortam
- Işık

Modifikasyon Örnekleri

Himalya Tavşanı: Tavşanın herhangi bir bölgesindeki kolları kazınıp üzerine buz kalıbı konulup beklenildiğinde o bölgede yeni çıkan kolların siyah renkte çıktığı gözlemlenir. Yani; himalaya tavşanının modifikasyonu sıcaklığı bağlıdır.

Çuha çiçeği: Bulunduğu ortamın sıcaklığı 15-20°C arasında (serin ortam) olursa kırmızı renkli çuha çiçeği, bulunduğu ortamın sıcaklığı 30-35°C arasında (sıcak ortam) olursa beyaz renkli çuha çiçekleri olur.

MODİFİKASYON

15-25 °C'de yetiştirilen çuha çiçeği

25-35 °C'de yetiştirilen çuha çiçeği

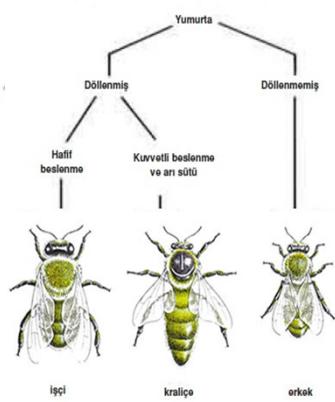
Cuha çiçeğinin modifikasyonun sebebi ortam sıcaklığıdır.

Sirke sinekleri; sirke sinekleri serin ortamda (16°C) yetişirse düz kanatlı, sıcak ortamda yetişirse (25°C) kırık kanatlı olur.

Sirke sineğinin modifikasyonunun sebebi ortam sıcaklığıdır.

Düğü ari; ari larvaları çiçek tozu (polen) ile beslen-

düğinde isgai ari, ari larvaları ari sütü veya bal beslendiğinde kralice ari olur.

Arilarındaki modifikasyonun sebebi beslenme şeklidir.

Ortanca bitkisi; Ortanca çiçeğinin asitli ortamda (düşük pH) kırmızı pembe renklerde, bazik toprakta (yüksek pH) mavi renkde çiçek açar.

Ortanca çiçeğinin modifikasyonunun sebebi toprakın pH deperiidir.

Resim 4 - Kalıtma çevresinin etkisi
Ortanca çiçekleri asitli toprakta Kirmizi; bazik toprakta Mavi çiçek açar.

Gimlenen bitki tohumları; ıslıklı ortamda qimlenirse yeşil yapraklı, ıslıksız ortamda qimlenirse sarı yapraklı olur. Bu modifikasyonun nedeni; ıslktır Karahindiba bitkisi; deniz seviyesinde uzun boylu, dağlarda kısa boylu olur. Bu modifikasyonun sebebi; basıncatır.

→ Spor yapanların kaslarının olması

→ Güneşlenen bireylerin ten renjinin bronzlaşması

→ Bazı çekirgelerin soğuk ortamda beneksiz, sıcak ortamda benekli olmaları

→ Tek yumurta ikizlerinin fiziksel özelliklerinin (boy, kilo...) farklı olması

Mutasyon Ve Modifikasiyon Arasındaki Farklar

MUTASYON

- Genin yapısı değişir
- Vücut hücrelerde olursa kalitsal değildir, üremeye hücrelerinde olursa kalitsaldır.
- Bazları dış görünüşe yansır, bazıları dış görünüşe yansımayı.
- Hem penotip hem fenotipte etkilidir.

- Radyasyon, kimyasal maddeler, yüksek sıcaklık, ultraviyole ışınlar, sıcaklık, katkı maddeleri, deli ürünler... sebep olur.

MODIFIKASYON

- Genin işleyisi değişir
- Kalitsal değildir
- Dış görünüşe yansır
- Sadece fenotipte etkilidir, penotipte etkili değildir.
- Sıcaklık, beslenme şekli, toprağın pH değeri, ışık miktarı, basincı, nem miktarı modifikasyona neden olur.

